

Oktet

DAVID FOSTER WALLACE

POPQUIZ 4

To stiknarkomaner i den dødelige slutfase sad op ad en mur i en smøge uden noget i sprøjten, uden penge og uden flere steder at gå hen eller være. Kun den ene af dem havde en frakke. Det var koldt, og tænderne klappede i munden på den ene af narkomanerne i den dødelige slutfase, og han svedte og rystede af feber. Han var åbenbart alvorligt syg. Han lugtede meget dårligt. Det fandt sted i Cambridge, Massachusetts i en smøge bag Commonwealth Aluminiums dåseindsamlingscenter på Massachusetts Avenue om natten den 12. januar 1993. Slutfase-narkomanen med frakken tog frakken af og slæbte sig hen til den alvorligt syge slutfase-narkoman og bredte frakken ud over dem begge to, så vidt det var muligt, og slæbte sig derefter endnu nærmere og trykkede sig ind mod ham og lagde en arm omkring ham og lod ham brække sig ud over hans arm, og sådan blev de siddende op ad muren tæt sammen hele natten.

SP: Hvem af dem overlevede?

POPQUIZ 6

To mænd, X og Y, er nære venner, men en dag gør Y noget, der sårer og støder X og/eller gør ham rasede. De havde været meget nære venner. X's familie havde nærmest adopteret Y, da Y flyttede til byen alene uden hverken familie eller venner og blev ansat i samme afdeling i det samme firma, hvor X var ansat, og hvor X og Y arbejdede side om side og blev nære *compadres*; inden længe gik Y hjem til X for at være sammen med X-familien så godt som hver aften efter arbejde, og sådan blev det ved i temmelig lang tid. Men så kommer Y til at sår X på en eller anden måde, måske ved at skrive en sagligt

præcis, men negativ evalueringsrapport om X i firmaet, eller ved at nægte at dække over X, da X begår en alvorlig fejltagelse og kommer i vanskeligheder og har brug for, at Y lyver for at dække over ham. Hovedsagen er, at Y har gjort noget hæderligt/retskaffent, der af X opfattes som illoyalt og/eller krænkende, og X er nu fuldstændig rasende på Y, og når Y går hjem til X's familie hver aften for at hænge ud som sædvanlig, er X helt kold over for ham eller ætsende sarkastisk, og somme tider råber han ligefrem ad Y, selv om X-familiens kone og børn hører det. Y's eneste reaktion er imidlertid, at han bare bliver ved med at gå hjem til X's hjem for at hænge ud og finder sig i de møgfald, X giver ham, somme tider med en eftertænksom nikken som svar, men uden at sige noget eller på anden måde at reagere på X's fjendtlighed. Ved en bestemt lejlighed brøler X ligeud til Y, at "han skal skrubbe ud af" hans hus og giver Y en slags halvt slag eller halv lussing i børnenes påsyn, hårdt nok til at Y's briller falder af, men den eneste reaktion fra Y er, at han holder en hånd mod kinden og eftertænksomt nikker ned mod gulvet, mens han samler brillerne op og reparerer det ene bøjede hængsel i stellet, så godt det lader sig gøre med hånden, men selv efter denne episode bliver han ved at komme hjem til X for at hænge ud som et adopteret medlem af familien og finder sig stadig i det raseri, X øser ud over ham som straf for den uret, Y åbenbart har gjort ham. Det er uklart, hvorfor Y gør det (dvs. hvorfor han bliver ved med at gå hjem til X og hans familie). Måske er Y dybest set en sølle person uden ryggrad og har ingen andre steder at gå hen og ingen andre mennesker at være sammen med. Eller måske er Y en af den slags stiltfærdige personer med en ryggrad af jern og en indre styrke, som enhver form for

udskældning og ydmygelse preller af på, og som bag X's øjeblikkelige harme kan se (Y kan) den gavmilde og trofaste ven, han altid før i tiden har været for Y, og er blevet enig med sig selv om (Y er, måske), at han bare vil blive ved med at komme hjem til X og stoisk lade ham få luft for den harme, han brug for at få luft for, og at X før eller siden nok kommer over sit raseri, bare Y ikke reagerer eller gør gengæld eller i det hele taget gør noget for at forværre situationen. Det er med andre ord ikke helt klart, om Y er sølle og holdningsløs eller ufattelig stærk og medfølelse og klog. Kun ved én bestemt lejlighed, da X faktisk springer op på et sofabord for øjnene af hele X-familien og brøler til Y, at han skal "fjerne [sin] fede røv én gang for alle og i en helvedes fart skrubbe ud af [hans, dvs., X's] private hjem og finde en anden familie at genere", går Y faktisk sin vej på grund af noget, som X har sagt, men trods denne yderligere episode er Y ikke desto mindre tilbage igen allerede næste aften efter arbejdstid for at være sammen med X-familien. Måske kan Y bare lide X's kone og børn så meget, at han af den grund bliver ved med at komme og finder sig i X's giftigheder. Måske er Y på en eller anden måde både ynkelig og stærk ... og hvis Y er ynkelig og svag, stemmer det ikke overens med det faktum, at han åbenbart har haft ryggrad nok til at skrive en negativt sandfærdig evalueringsrapport eller har nægtet at lyve eller hvad det nu kan være, som X stadig ikke har tilgivet ham. Og i øvrigt er det uklart, hvordan hele situationen kan afvikles – dvs. om Y's passive vedholdenhed giver resultat på den måde, at X omsider holder op med at være rasende og "tilgiver" Y og bliver hans *compadre* igen, eller om Y til sidst ikke længere kan holde hans fjendtlighed ud og holder op med at hænge ud i X's hjem ... eller om hele den utrolig anspændte og uafklarede situation simpelt hen fortsætter på ubestemt tid. Når det kun var en halv lussing dengang, skyldes det, at X kun halvt havde knyttet hånden, da han slog Y. Det er også et spørgsmål, om X's utilslørede fjendtlighed over for Y og Y's passive reaktion på den kan påvirke visse aspekter af X-familiens interne dynamik, og om X's kone og børn er chokerede over X's behandling af Y, eller om de er enige med X i, at Y

faktisk har røvrendt ham, og derfor dybest set støtter X. Det må også påvirke deres oplevelse af, at Y bliver ved med at komme hjem til dem hver eneste aften, selv om X har gjort det krystalklart, at han ikke længere er velkommen, og om de beundrer Y's stoiske tapperhed eller finder den klam og ynkværdig og i virkeligheden håber på, at han snart vil fatte, hvad det drejer sig om, og holde op med at opføre sig, som om han var æresmedlem af familien eller lignende. Faktisk er hele iscenesættelsen her præget af så stor flertydighed, at den ikke egner sig særlig godt til en Popquiz, viser det sig.

POPQUIZ 7

En fin dame gifter sig med en mand fra en meget velhavende familie, og de får et barn sammen og elsker begge to barnet, men som tiden går, bliver de mindre begejstrede for hinanden, og til sidst anlægger damen skilsmissegang mod manden. Både damen og manden vil have forældremyndigheden til barnet, men damen går ud fra, at hun trods alt vil få forældremyndigheden, fordi skilsmissegang som regel ender på den måde. Men manden vil virkelig for alvor have forældremyndigheden. Det er uklart, om dette skyldes, at han har et meget stærkt faderinstinkt og virkelig ønsker at opfostre barnet, eller om han bare er blevet hævngherrig over at blive indkaldt til en skilsmissegang og vil gøre gengæld over for damen ved at nægte hende forældremyndigheden. Men det er ikke det afgørende, for det eneste der er klart er, at hele mandens velhavende og magtfulde familie bakker op omkring ham mht. dette spørgsmål og mener, at han bør have forældremyndigheden (sandsynligvis fordi de mener, at eftersom han er familiens yngste skud på stammen bør han have, hvad han ønsker sig – det er den slags familie). Af denne grund henvender familien sig til damen for at lade hende vide, at hvis hun bestrider deres yngste skud på stammens ret til forældremyndigheden over barnet, vil de gøre gengæld ved at inddrage den båndlagte kapital, som de har oprettet til barnet ved dets fødsel, og som er stor nok til at sikre barnet økonomisk for resten af livet. Uden forældremyndighed, ingen båndlagt kapital, siger de. Og damen (der for resten har skrevet under på en

ægtepagt og ikke kan regne med nogen form for formuedeling eller underholdsbidrag efter skilsmis- sen, uanset hvordan spørgsmålet om forældremyn- digheden afgøres) opgiver at slås om forældremyn- digheden og lader manden og hans hæslige familie få forældremyndigheden over barnet, for at barnet kan beholde den båndlagte kapital.

SP: (A) Er hun en god mor?¹

POPQUIZ 6(A)

Prøv igen. Samme fyr X som i PQ6. X's kones aldrende far får stillet diagnosen uheldelig hjerne- cancer. X's kones store familie har et nært og tæt sammenvævet forhold til hinanden, og de bor alle sammen i samme by som X og hans kone og sviger- faderen og dennes kone, og lige siden diagnosen blev kendt, har hele familien været som en veritabel Wagner-opera af angst, sorg og fortvivlelse; og når man skærer tættere på benet, så at sige, er X's kone og børn også frygtelig oprevne over den gamle mands uheldelige hjerne-cancer, fordi X's kone altid har haft et meget nært forhold til sin far, og X's børn elsker deres morfar over alt på jorden og er blevet skamløst forkælede af ham, hvorved han har gjort sig fortjent til deres kærlighed; og nu bliver X's kones far dag for dag mere afkræftet af smerterne og dør langsomt af hjerne-cancer, og hele X's familie og svigerfamilie lader til at tage sorgen over den gamle mands død på forskud og er alle sammen dybt fort- viplede, hysteriske og bedrøvede hele tiden.

X selv befinder sig i en kilden situation mht. familien og svigerfaderen og den uheldelige hjerne-cancer. Han har aldrig haft et særlig nært el- ler venskabeligt forhold til sine kones far, og den gamle har faktisk på et tidspunkt rådet X's kone til at lade sig skille fra X i en specielt vanskelig periode nogle år forinden, da ægteskabet befandt sig i en vanskelig fase, og X havde gjort sig skyldig i et par beklagelige fejlvurderinger og begået nogle indi- skretioner, som X's kones patologisk nysgerrige og kværuletske søstre havde fortalt faderen om, og som denne typisk havde reageret fordømmende og frelst på, hvorefter han højlydt havde ladet så godt som alle i familien vide, at han anså X's adfærd for

at være modbydelig og helt utilladelig, og havde op- fordret X's kone til at gå fra ham (dvs. fra X), og det har X aldrig glemt, nærmest tværtimod, for lige si- den den vanskelige periode og den gamles fordøm- melser har X på en måde følt sig overflødig og sat ud på et sidespor og i det hele taget *non grata* hos hele sin kones myldrende, tæt sammenvævede fami- lie, der på dette tidspunkt også omfatter hans kones seks søskendes ægtefæller og børn og forskellige musegrå grandtanter og -onkler og sideordnede vidt forgrenede kusiner og fætre, som gør det nødven- digt for X hver sommer at leje et lokalt konferen- cecenter til sin svigerfamilies traditionelle Familie- komsammen (med stort: deres idé), skønt X ved denne årligt tilbagevendende begivenhed altid føler sig overflødig og under konstant mistanke og for- dømmelse nogenlunde som den klassiske outsider, der står udenfor og kigger ind ad vinduet.

X's følelse af at være fremmedgjort fra sin kones familie er blevet tydeligere nu, fordi hele den enorme irriterende horde ikke synes at være i stand til at tænke på eller tale om andet end den gamle flintøjede patriarks hjerne-cancer og dystre behand- lingsmuligheder og vedvarende afkræftelse og tilsy- neladende ringe udsigter til at leve mere end aller- højst et par måneder til, og det taler de tilsyneladende om i én uendelighed, men kun med hinanden indbyrdes, så hver gang X er til stede med sin kone under en af disse bedrøvelige familie- rådslagninger, føler han sig altid perifer og over- flødig og subtilt udelukket, som om hans kones tæt sammenvævede familie havde vævet et endnu tæt- tere net omkring sig i denne krise og tvunget X endnu længere ud i periferien, føler han. Og X's møder med sin svigerfar, når han med sine kone uophørligt besøger den gamles sygeværelse i hans (dvs. den gamles) og hans kones opulente nyroman- ske villa i den anden ende af byen (i, som det føles, en helt anden økonomisk galakse), langt fra X-fa- miliens noget mere beskedne parcelhus, er særligt pinagtige af alle de ovennævnte årsager samt den yderligere grund, at X's kones far – der skønt han på dette tidspunkt er henvist til at ligge i en special- bygget justerbar hospitalsseng af absolut topkvalitet, som familien har fået installeret, og hver gang X er

på besøg ligger udstrakt i denne specielle højteknologiske seng og bliver passet af en puertoricansk hospice-tekniker, ikke desto mindre altid er ulasteligt barberet og soigneret og påklædt med slipset bundet i windsorknude og trifokalbrillerne blankpudsede, som om han hvert øjeblik kunne springe op og få puertoricanerens til at hente hans Signor Pucci-habit og dommerkappe og vende tilbage til landsskatte-rettens 7. afd. for at afsige flere ubarmhjertigt velgennemtænkte kendelser, en påklædning og en holdning som den sørgende familie synes at tage som endnu et bevis på den seje gamle knarks hjerteskerende værdighed og *dum spero joie de vivre* og viljestyrke – at hans svigerfar altid synes at være påfaldende kold og afvisende over for X under disse pligtbesøg, hvorimod X på sin side, når han kejtet står bag sin kone, mens hun tårevædet bøjer sig ind over sygelejet som en ske eller metalstang, der fjører sig efter den uhyggelige kraft i en hypnotisk stærk vilje, som regel føler sig overvældet, først af fremmedgørelse og derefter af afsmag og uvilje og til sidst af direkte ondskabsfuldhed mod den gamle flintøjede mand, som X, hvis sandheden skal frem, altid i det skjulte har opfattet som en gigantisk skiderik, og som han nu må indse, at han ikke kan lade være med at hade, bare han ser glimtet i hans trifokale brilleglas; og svigerfaderen lader til på sin side at fornemme X's skjulte og uvilkårlige had og giver tydeligt udtryk for, at han ikke føler sig hverken glad, opmuntret eller afstivet på grund af X's tilstedeværelse, men tværtimod ville foretrække at X ikke befandt sig i sygeværrelset sammen med mrs. X og den åleglatte hospice-tekniker, et ønske som X finder forbitret genklang for i sit indre, uanset at han udadtil præsterer et endnu mere støttende og medfølelsende smil rettet mod værelsets tomme rum, hvorved X altid føler sig forvirret og frastødt og rasende i den gamles sygeværrelse i selskab med sin kone og altid ender med at spekulere på, hvorfor i alverden han er kommet.

X føler sig imidlertid og naturligvis også altid skamfuld over at føle så stor uvilje og harme i selskab med et medmenneske og tilmed en lovformelig pårørende, som støt og roligt får det væsentligt og uheldbredeligt dårligere, og efter hvert besøg ved

den gamles klart oplyste sygeseng, når han i tavshed kører sin fortvivlede kone hjem, revser han sig selv i sit stille sind og spekulerer på, hvad der er blevet af hans almindelige menneskelige anstændighed og medfølelse. Han lokaliserer en endnu dybere kilde til skam i det faktum, at han lige siden svigerfaderens endegyldigt negative prognose blev kendt har brugt så meget tid på kun at tænke på sig selv og sin harme over at være udelukket fra konens familieklan og dens ærtehalmsagtige sammenhold, selv om det jo er hans kones far, der lider og ligger for døden for øjnene af dem, mens X's kærlige kone er næsten sønderknust af sorg og smerte, og selv X'ernes følsomme uskyldige børn er dybt nedbøjede af sorg. Det bekymrer X i det skjulte, at den utilslørede egoisme i hans inderste følelser midt i en familiekrisen, hvor hans kone og børn så tydeligt har brug for hans medfølelse og støtte, måske vidner om en frygtelig mangel i hans psyke, en slags uhyggelig indre indlandsis på det sted, hvor hans hjertes nerveknuder af indlevelsessevne og udadvendthed burde befinde sig, og han plages i stigende grad af skam og selvforagt og skammer og bekymrer sig derpå yderligere over skammen og selvforagten, eftersom begge disse følelser også er udtryk for selvoptaget-hed og dermed yderligere forringer hans evne til at være oprigtigt engageret og støttende over for konen og ungerne; og han holder alle disse hemmelige følelser af fremmedgørelse og modvilje og harme og skam og selvpineri, tilmed skammen over at skamme sig, fuldstændig for sig selv og føler på ingen måde, at han kan henvende sig til sin kone og bebyrde/afskrække hende endnu mere med sin egen selvoptagetheds *pons asinorum*, og faktisk er han så ødelagt af skam og afsky over det, som han er bange for at have opdaget om sit hjertes sammensætning, at han bliver usædvanlig reserveret og umeddelsom over for alle mennesker i sin omgangskreds i de første mange måneder efter, at hans svigerfar er blevet syg, og ikke siger et ord om de storme der raser i hans indre.

Svigerfaderens pinefulde uheldbredelige degenerative neoplastiske tilstand bliver imidlertid ved og ved så længe – enten fordi det er en ualmindelig langsom form for hjernekræft, eller fordi hans sviger-

far er en sejlivet gammel ubehagelig knark af den type, der sammenbidt klynger sig til livet så længe som overhovedet muligt, et af dens slags tilfælde som X i sit stille sind mener at medlidenhedsdrabet blev indført for at finde en løsning på, dvs. et tilfælde hvor patienten bliver ved med at leve og degenerere og lide på det grusomste, men alligevel nægter at se det uundgåelige i øjnene og ikke vil opgave ånden og få det overstået i en fart og tilsyneladende heller ikke ofrer en tanke på den samtidige lidelse, som hans hæslege degenerative klamren sig til livet påfører de mennesker, der af uransagelige grunde elsker ham – og X's hemmelige konflikt og åndsfortærende skamfølelse slider ham til sidst så meget op og gør ham så uheldig på arbejdspladsen og katatonisk i hjemmet, at han til sidst bider hovedet af al skam og med hatten i hånden henvender sig til sin trofaste ven og kollega Y og forelægger ham hele situationen *ab initio mala* og betror sig til Y om den iskolde egoisme i hans (X's) allerdybeste følelser under hele denne familiekriser og udpensler sin uafrystelige skamfølelse over den antipati, der besjæler ham, når han står bag sin kones stol ved siden af den 6500 dollars dyre fuldt justerbare specialstålforstærkede sygeseng og besøger sin nu groteske afmagrede og inkontinente svigerfar, hvis aldrende tunge hænger ud af munden på ham, mens hans ansigt fortrækker sig i grufulde kloniske kramper og en gullig fråde vedvarende samler sig i hans (svigerfaderens) sitrende forvredne mundvige, når han forsøger at sige noget, og hans^t nu obskønt overdimensionerede og asymmetrisk ophovnede hoved roterer på det italienske pudevær af ekstremt fintvævet bomuld, og den gamles mælkede, men stadig ondsindet flinthårde øjne bag trifokalerne i stålstellet bevæger sig op over mrs. X's forpinte ansigt og hviler på det anspændt hjertelige udtryk af sympati og støtte, som X altid kæmper for at mobilisere undervejs i bilen og bevare under de opslidende sygebesøg, men ruller straks væk igen i den modsatte retning – svigerfaderens øjne, vel at mærke – altid ledsaget af en rallende udånding af lede, som om han kunne tyde det løgnagtige hykleri i X's ansigtsudtryk og fornemme antipatien og selvoptagetheden bag det og endnu en gang satte spørgsmålstejn ved

sin datters tvivlsomme beslutning ved at forblive knyttet til en så marginal og forkastelig statsautoriseret revisor; og X tilstår over for Y det faktum, at han under disse besøg ved den inkontinente gamle ulidelige skideriks sygeleje er begyndt at heppe stumt på tumoren som sådan og i sit stille sind skåle på dens helbred og ønske den fortsat metastatisk vækst og i det skjulte er kommet til at opfatte besøgene som ritualer af sympati og støtte til den ondartede svulst i den gamles *pons*, samtidig med at han lader sin stakkels kone tro, at han (X) trofast står ved hendes side af fælles medfølelse og bekymring for den gamle... det er som om X må brække sig for at blive af med hver eneste lille dram af den foregående måneds indre konflikter og fremmedgørelse og selvbebrejdelse, og han bønfalder Y om at forstå, hvor svært det er for X at fortælle nogen om hans hemmelige skamfølelse, og at han (dvs. Y) bør føle sig både bæret og forpligtet af X's tillid til ham og i sit hjertes godhed må afstå fra at drage ulideligt forhadte slutninger om X og for Guds skyld under ingen omstændigheder må fortælle nogen om det frostkolde og ondartet egoistiske hjerte, som X er bange for at hans inderste hemmeligste følelser under hele den nederdrægtige prøvelse måske har afsløret.

Om denne katartiske ordveksling finder sted, inden Y gjorde det, som gjorde X så rasende på ham², eller om den fandt sted bagefter og således indebærer, at Y's stoiske passivitet mht. at finde sig i X's giftigheder har givet pote, og at deres venskab er genoprettet – eller om det måske ligefrem er netop denne ordveksling, der fremkaldte X's raseri over Y's formodede "forræderi", dvs. om X senere fik den tanke at Y måske havde sladret til mrs. X vedr. hendes mands hemmelige selvoptagethed i en tid, der sandsynligvis var hendes livs følelsesmæssigt hidtil mest kataklysmiske periode – det står hen i det uvisse, men det spiller ingen rolle denne gang, fordi det ikke er af afgørende betydning, og fordi det der er af afgørende betydning er, at X i en blanding af smerte og ren og skær udmattelse omsider kryber til korset og åbner sit nekrotiske hjerte for Y og spørger Y, hvad Y mener, at han (X) måske bør gøre for at løse op for den indre konflikt og udslette den hemmelige skamfølelse og af et ærligt hjerte tilgive

sin døende svigerfar for at have været en så titanisk skiderik hele sit liv og simpelt hen lægge historien bag sig og på en eller anden måde ignorere den selvglade gamle skideriks selvretfærdige fordømmelse og umiskendelige modvilje og også X's egen følelse af at være perifer og *non grata* og på en eller anden måde bare holde ud og forsøge at støtte den gamle og have medlidenhed med hele den myldrende hysteriske svigerfamilie og virkelig være noget for mrs. X og støtte hende og alle de små X'er i deres livs største krise og virkelig tænke på *dem* til en forandring i stedet for at være fuldstændig opslugt af sine egne hemmelige følelser, der kan sammenfattes som udelukkelse, harme, *viva cancrosum*, selvforagt, selvpineri og brændende skam.

Som det sikkert er fremgået af den kasserede PQ6, ligger det i Y's væsen at være lakonisk og selvudslettende i en sådan grad, at man næsten er nødt til at fastholde ham i en halv nelson for at få ham til at gøre noget så utvetydigt som at give et godt råd. Men ved omsider at få Y til at gå med til et tankeeksperiment, hvor Y lader som om han er X og giver udtryk for sine tanker om, hvad han (dvs. Y i skikkelse af X) ville gøre, hvis han stod over for denne ondartede og hårrejsende *pons asinorum*, får X langt om længe Y til at sige, at det bedste han kan gøre i den foreliggende situation nok er bare at være passivt til stede, dvs. bare Møde Op og fortsat Være Der – rent fysisk, om ikke andet – i baggrunden ved familiemøderne og ved mrs. X's side i hendes fars sygeværrelse. Med andre ord, siger Y, må X gøre det til sin hemmelige bodsgang og gave til den gamle, at han bare er til stede og i tavshed affinder sig med følelsen af lede og hyklerti og selvoptagethed og misbilligelse og ikke holder op med at ledsage sin kone eller gå med hende på sygebesøg hos den gamle eller med at snige sig rundt i baggrunden under familiemøderne, men at X med andre ord må reducere sig selv til rent fysiske handlinger og processer, holde op med at betvivle sit hjerte og lade være med at bekymre sig så meget om sin mentale karakter, men bare Møde Op³ ... og da X replicerer, at det da ved Gud i himlen er lige det han har gjort hele tiden, klapper Y ham forsigtigt på skulderen og drister sig til at sige, at X altid har forekommet ham

(=Y) at være en hel del stærkere og klogere og mere menneskekærlig, end X selv roser sig af at være.

Det får alt sammen X til at føle sig noget bedre tilpas – enten fordi Y's råd er dybsindigt og opløftende, eller fordi det har lettet X omsider at komme af med de ondartede hemmeligheder, der har ædt ham op – og situationen fortsætter nogenlunde uforandret med den afskyelige svigerfars langsomt forværrede tilstand og X's kones sorg og hendes families endeløse falbelader og rådslagninger, mens X stadig bag sit stramme, hjertelige smil føler sig modbydelig og forvirret og selvpinerisk, men nu forsøger at betragte hele den septiske følelsesmæssige malstrøm som en oprigtig ment gave til sin kære kone og – grimasse – svigerfar og med den eneste væsentlige forandring i de følgende måneder, at X's huløjede kone og en af hendes søstre begynder at tage et antidepressivum ved navn Paxil, og at to af X's nevøer bliver politianmeldt for et påstået overgreb på en udviklingshæmmet pige i særundervisningsfløjen på deres lilleskole.

Og sådan fortsætter det – bortset fra at X nu med hatten i hånden fra tid til anden opsøger Y for at få en sympatisk tilhører og lejlighedsvis anstille et tankeeksperiment, men i det store og hele er han nu en så passiv, men påfaldende konstant deltager i møderne ved det patriarkalske sygeleje og i familierådet, at den mest skælske af X's kones families grandonkler begynder at sige vittigheder om, at det snart bliver nødvendigt at støve ham af – indtil den uheldbrede hærgede og forpinte og omtågede svigerfar omsider en morgen næsten et år efter den første diagnose langt om længe opgiver ånden og udånder med en gevaldig krampetrækning, som var han en mindre tun aflivet med et kølleslag⁴ og balsameres og sminkes og ikklædes (i henhold til en kodicil i hans testamente) sin dommerkappe og bisættes ved en gudstjeneste, hvor kisten er anbragt på et stativ og befinder sig højt hævet over menigheden, og hvor X's stakkels kones rødrandede øjne ligner to enorme brandsår efter en cigar på et acryltæppe, og hvor X sidder ved hendes side og – først til sin sortklædte svigerfamilies mistro, men noget senere til dens bevægede overraskelse – græder længere og mere højlydt end nogen af de andre tilstedeværende,

åbenbart grebet af en så dyb og oprigtig fortvivelse, at han på vejen ud gennem det episkopalkirkelige sakristi får trykket selvste den fornemt ranglede svigermors lommeørklæde i hånden og ligeledes af hende bliver trøstet med et let tryk på sin venstre underarm, lige inden hun bliver hjulpet hen til sin limousine, og senere samme eftermiddag bliver X ved et personligt telefonopkald fra svigerfaderens ældste og mest flintøjede søn inviteret til sammen med mrs. X at deltage i en meget privat og eksklusiv Sammenkomst til minde om bisættelsen forbeholdt inderkredsen i den sørgende familie og afholdt i biblioteket i den afdøde dommers opulente hjem, i realiteten en inklusiv tilnærmelse, der bevæger mrs. X til glædestårer for første gang siden længe før hun kom på Paxil.

Den eksklusive Sammenkomst som sådan – der efter X's overslag på stedet viser sig at inkludere mindre end 38 procent af den samlede svigerfamilie og byder på forvarmede cognacsglas kvart fulde af Remy Martin og ufortrødent grønne cubanske cigarrer til herrerne – indbefatter også et særligt arrangement af læderdivaner, antikke ottomaner, øreklapstole og solide små Willis & Geiger tretrins bibliotekstrappetiger, det hele anbragt i en stor rundkreds, hvor det viser sig, at de 37,5 procent af X's svigerfamilies inderkreds og åbenbart nu meget nærtstående medlemmer skal sidde, og hvor de på skift kortvarigt deklamerer deres minder og følelser for den afdøde svigerfar og deres eget specielle og unikke personlige forhold til ham i hans langvarige og usædvanligt distingverede livsforløb. Og X – der akavet sidder på en lille egetræstrappetige ved siden af sin kones øreklapstol, hvor han efter siddepladsens position at dømme er den fjerdesidste, der skal holde tale, og som er nået til sin femte cognac, og hvis cigar uvist af hvilken gådefuld grund bliver ved med at gå ud, og som lider af moderate til gravevende prostaticke trækninger grundet den skarpkantede struktur i trappetigens øverste trin – opdager, efterhånden som de hjertelige og undertiden ganske bevægende anekdoter og lovprisninger emanerer fra inderkredsen, at han har mindre og stadig mindre anelse om, hvad han bør sige.

SP: (A) Selvindlysende.

(B) Gennem hele det år, som mrs. X's fars uhelbredelige sygdom har varet, har hun ikke røbet det mindste tegn på, at hun har vidst noget om X's indre konflikter og selvseptiske rædsler. Det er således lykkedes X at hemmeligholde sin indre tilstand, som det gennem hele året har været hans erklærede hensigt. X har, bør man vide, ved adskillige tidligere lejligheder haft hemmeligheder for mrs. X. En del af den indre forvirring og mangelfulde afklaring i hele intervallet inden dødens indtræden skyldes – som X betror Y, da den gamle skiderik omsider har taget billetten – at det faktum, at X's kone for første gang i deres ægteskab har været uvidende om noget, som X ikke ønskede, at hun skulle vide, ikke har fået X til at føle sig hverken lettet eller tryk eller god, men snarere tværtimod bedrøvet og fremmedgjort og ensom og forurettet. Sagens kerne: X erkender nu, at han trods sine tilkendegivelser af medfølelse og indlevet forståelse i det skjulte er vred på sin kone på grund af hendes uvidenhed, som han har gjort sit bedste for at fremelske og bibeholde. Evaluering udbedes.

POPQUIZ 9

Du er uheldigvis forfatter. Du forsøger dig med en cyklus af meget korte belletristiske tekster, der som det viser sig hverken er *contes philosophiques*, vignetter, scenarier, allegorier eller fabler, men heller ikke egentlige 'noveller' (ikke engang i form af de opreklamerede mikrobryggede Lynfiktioner, der er blevet så populære i de senere år – og selv om de nævnte tekster er meget korte, fungerer de simpelt hen heller ikke som Lynfiktioner formodes at gøre). Det er svært at beskrive nøjagtigt hvordan cyklens korte tekster egentlig bør fungere. Måske er det meningen, at de skal resultere i en vis 'afsøgning' af læseren – dvs. palperinger, følere ind til hendes inderste oplevelser af noget osv. – men det er stadig rasende svært at sige, hvad dette 'noget' er, også for dig, mens du sidder og arbejder med teksterne (der virkelig er tidsrøvende indtil det groteske, for øvrigt, og tager langt mere tid end de burde i betragtning af deres længde og æstetiske 'vægt' osv. – ligesom alle andre har du kun begrænset tid til din

rådighed og er nødt til at disponere den med omtanke, især når det drejer sig om karrierebetonet arbejde (ja: så vidt er det nu kommet, at selv forfattere af belletristik anser sig for at have en 'karriere')). Du er imidlertid sikker på, at de fortællende tekster kun er 'tekster' og ikke andet, dvs. at den måde de passer ind i den større cyklus, som udgør deres sammenhæng, er afgørende for det 'noget', som du ønsker at 'afsøge', fsva. menneskets 'oplevelse af' det og så videre.

Du udformer altså en cyklus i otte dele af disse små sammenfældede og falsede stykker.¹ Og det ender med at blive en total fiasko. Fem af de otte tekster fungerer overhovedet ikke – de hverken afsøger eller palperer det, de skal, og desuden er de for kunstige eller tegneserieagtige eller irriterende eller alle tre ting på én gang – du er nødt til at kassere dem. Den sjette tekst fungerer kun efter at den er blevet fuldstændig omarbejdet og nu er afskrækkende lang og fuld af digressioner og måske, er du bange for, så indviklet og indadvendt, at ingen nogen sinde *når* til de afsøgende afsnit til sidst; dertil kommer, at du i den frygtede sidste revisionsfase indser, at omarbejdelsen af den 6. tekst bygger så meget på den første version af den 6., at du er nødt til også at tage denne version med i oktocyklen, selv om den (dvs. den første version af den 6. tekst) falder fuldstændig fra hinanden for de 75 procents vedkommende. Du beslutter at forsøge at redde den æstetiske katastrofe, som det er at indføje den første version af den 6. tekst, ved at lade den første version træde åbent frem uden hensyn til, at den falder fra hinanden og ikke fungerer som en "Popquiz", og ved at lade den omarbejdede 6. tekst begynde med en kortfattet og ikke spor forlegen indrømmelse af, at den er endnu et "forsøg" på at nå frem til det, som du forsøgte at ompalpere til en afsøgning i den første version. Disse internt narrative indrømmelser har den yderligere fordel, at de en lille smule fortynder det prætentiose i at strukturere de små tekster som såkaldte "quizzes", men samtidig den ulempe, at de flirter med den selvrefererende metafiktion – dvs. når man skriver "Denne Popquiz fungerer ikke" og "Her er endnu et tilløb til nr. 6" i selve teksten – hvilket her sidst i 1990'erne, da end ikke Wes Cra-

ven er bleg for at kaste sig ud i selvrefererende metafiktioner, kunne ende med at virke temmelig slapt, forslidt og letkøbt, rent bortset fra at det også risikerer at undergrave den ejendommelige intensitet i det, du føler at du vil have teksterne til at afsøge i den der læser dem. Det er en intensitet, som du, forfatteren, føler... ja, meget intenst, og som du også vil have læseren til at føle – kort sagt, du er på ingen måde interesseret i, at læseren skal lægge teksten fra sig i den tro, at cyklen kun er et pudseløjerligt formeksperiment med den afsøgende struktur og den standardiserede metatekst.²

Det munder alt sammen ud i en alvorlig (og afskyeligt tidsrøvende) hårdknude. Ikke alene er du endt med kun at have halvdelen af den fungerende oktet, som du oprindeligt havde tænkt dig – og tilmed en interimistisk og ufuldendt halvdel³ – der er også spørgsmålet om den intense og nødvendige form, som du ønskede at give de oprindelige otte belletristiske tekster, sådan at de hang sammen og dannede et forenet ottefoldigt hele, der skulle ende med subtilt at afsøge læseren mht. det omfattende, men alligevel forenede og isolerede problem, som de åbenbare og ganske vist ikke særlig subtile "SP'er" for enden af hver enkelt Popquiz gerne – hvis disse spørgsmål i sig selv passede ind i den organiske sammenhæng og dannede et større hele – skulle ende med at palpere. Denne ejendommelige enstemmige intensitet har muligvis ingen særlig mening for andre, men det havde den for dig, og den havde også forekommet dig at være ... nå, ja, intens, en gang til, og du fandt det umagen værd at løbe risikoen for, at den for en foreløbig betragtning kunne tage sig ud som et overfladisk formeksperiment eller en pseudo-belletristisk leg i sammenhæng med tekstens ukonventionelle Popquiz-struktur. Du satsede på, at den ejendommelige, stadig tiltagende intensitet i den organisk sammenhængende helhed i oktettens to-gange-to-gange-to tekster (som du havde forestillet dig som en manikæisk dualitet opløftet til tredje potens i en slags hegeliansk syntese for så vidt angår de problemer, som både personer og læsere blev anmodet om at 'løse') ville svække det indledende indtryk af overkløgtig metaformel spidsfindighed og ende med

(håbede du) at afsøge læserens umiddelbare tilbøjelighed til at affærdige teksterne som 'overfladiske formeksperimenter', blot fordi de er fælles om visse stiltræk, og nødsage læseren til at erkende, at en sådan affærdigelse ville være baseret på nøjagtig den samme slags overfladiske formalistiske værdier, som hun (i det mindste til at begynde med) var tilbøjelig til at kritisere oktetten for.

Bortset fra – og her kommer hårdknuden – at selv om du har kasseret og omarbejdet og genindsat den nuværende kvartets⁴ tekster næsten udelukkende for at bevare deres organiske helhed og kommunikative intensitet, er du nu ikke længere spor sikker på, om andre vil have den fjerneste idé om, hvordan oktettens fire⁵ tekster endte med at blive kædet sammen med "passe sammen" og "være fælles om", dvs. hvordan de udgør en ægte sammenhængende "cyklus", hvis intensitet overstiger den totale intensitet af de enkeltelementer som den omfatter. Du befinder dig derfor nu i den uheldige situation, at du skal forsøge at læse semi-kvartetten 'objektivt' og helst vurdere, om den sære svævende intensitet, du selv oplever i og imellem de overlevende tekster, vil være mærkbar eller overhovedet begribelig for andre, dvs. for en fuldstændig fremmed person, der sandsynligvis sætter sig ned ved afslutningen på en lang og anstrengende arbejdsdag i håb om at slappe lidt af ved at læse en belletristisk "Oktet".⁶ Og du er fuldt ud klar over, at du som fiktionsforfatter har trængt dig selv op i en meget snæver krog. Der findes gode og frugtbare måder at 'indleve' sig i læseren på, men det er ikke det samme som at forestille sig, at man *er* læseren; dette sidste ligger faktisk faretruende tæt på at gå lige i den med god grund frygtede fælde at forsøge at forudse, om læseren vil "synes om" det, man arbejder på, og både du og de meget få andre forfattere, som du er venner med, ved kun alt for godt, at der ikke findes nogen hurtigere måde at gå i hårdknude på og aflive enhver menneskelig intensitet i det, man arbejder på, end når man på forhånd forsøger at regne ud, om nogen vil "synes om" det pågældende arbejde. Det er simpelt hen dræbende. En mulig sammenligning: forestil dig, at du er med til en fest, hvor du kun kender meget få af de tilstedeværende, og at det på

vejen hjem bagefter pludselig går op for dig, at du under hele festen har tænkt så meget på, om de tilstedeværende syntes om dig eller ej, at du nu overhovedet ikke aner, om du syntes om *dem* eller ej. Enhver der har haft denne oplevelse ved, at det er en fuldstændig dræbende indstilling at møde op til en fest med. (Og i øvrigt viser det sig så godt som altid, at de tilstedeværende ved festen faktisk ikke syntes om dig af den enkle grund, at du virkede så indadvendt og selvoptaget hele tiden, at de fik en snigende subliminal følelse af, at du kun brugte festen som en scene, du selv kunne optræde på, og knap nok lagde mærke til de andre og sandsynligvis gik hjem uden at ane, om du syntes om dem eller ej, hvad der jo sårer deres følelser og får dem til ikke at synes om dig (de er jo kun mennesker og derfor ligesom du usikre og ivrige efter, at man skal synes om dem)).

Men efter den obligatoriske periode med tidsrøvende nervøsitet og frygt og opsættelse og Kleenex-pilleri og knognaveri slår det dig pludselig, at der måske er en svag mulighed for, at semi-oktettens afsøgende/"dialogiske" formelle struktur – den samme struktur, der til at begynde med virkede intens, fordi den var en flirt med en tilsyneladende potentiel metatekstuel pastiche, som du foretrak af årsager, der (håbede du på) ville vise sig at være dybsindige og langt mere intense end den forslidte "Se-på-mig-mens-jeg-ser-på-dig-agenda", som kendetegner den forslidte standardiserede metafiktion, men som derefter fik dig viklet ind i hårdknuden, som tvang dig til at kassere de Popquizzer, der ikke fungerede eller i sidste ende viste sig at være standardiserede og fortænkte i stedet for intenst oprigtige, og til at omarbejde PQ6 på en måde, der virkede faretruende meta-agtig og lod dig sidde tilbage med en eroderet og utilsløret interimistisk halv-oktet, hvis oprindelige omsluttende, men enstemmige intensitet du nu ikke længere var spor sikker på ville trænge igennem til andre efter alle de mange fraklip og tilløb og generelle omrokeringer, der endte med at trænge dig op i den dødbringende belletristiske krog, hvor man forsøger at forudse virkningen på læserens psyke og hjerte – at netop denne selv-samme tilsyneladende potentielt katastrofale avant-

gardistiske heuristiske form måske trods alt kunne anviser dig en vej ud af den beklumrede hårdknude og give dig mulighed for at redde den potentielle fiasko, som består i at tro, at de $2+(2(1))$ tekster sammenlagt kan resultere i noget intenst og menneskeligt, selv om læseren er af en ganske anden mening. For nu falder det dig ind, at du simpelt hen kan spørge hende. Læseren. At du kan trække snablen ud af det hul i muren, som "6 fungerer ikke som en Popquiz" og "Nu prøver vi en gang til" osv. allerede har frembragt, og i stedet henvende dig direkte til læseren og spørge hende ligeud, om hun føler noget af det samme, som du føler.

Det springende punkt ved denne løsning er, at du må være 100 procent ærlig. Ikke bare oprigtig, men næsten hudløs. Og mere end hudløs – nærmest ubevæbnet. Forsvarsløs. "Jeg kan ikke uden videre sætte ord på det jeg føler, men det forekommer mig vigtigt, og føler du det også?" – den slags direkte spørgsmål er ikke for sarte sjæle. For det første ligger det faretruende tæt på "*Kan du lide mig? Sig nu, at du kan lide mig*", og du ved udmærket godt, at 99 procent af al manipulation mennesker imellem og alle de idiotiske julelege, der finder sted, finder sted netop fordi det at sige den slags ting ligeud anses for at være mere eller mindre perverst. Et af de allersidste interpersonelle tabuer er faktisk netop den slags perverst hudløse og direkte spørgsmål til andre. Det virker ynkværdigt og desperat. Sådan vil læseren også opfatte det. Det kan ikke være anderledes. Det er ikke til at komme udenom. Hvis du kommer ud af busken og spørger hende, hvad hun føler, om overhovedet noget, nytter det ikke, hvis det virker koket eller kunstigt eller påtaget ærligt, bare for at hun skal kunne lide dig. Så dør det på stedet. Forstår du det? Alt andet end fuldstændig hudløs hjælpeløs ynkværdig oprigtighed sender dig direkte tilbage til den ondartede hårdknude. Du er nødt til at åbne dig for hende 100 procent med hatten i hånden.

Du kunne med andre ord nu give dig til at konstruere en yderligere Popquiz – den niende for en overordnet betragtning, men i en anden forstand kun den femte eller måske fjerde og måske i virkeligheden ingen af delene, fordi den ikke så meget

ville være en Quiz som en (ups) slags metaQuiz – hvor du gør dit hudløse bedste for at beskrive semi-oktettens hårdknude og potentielle fiasko samt din følelse af, at de overlevende semi-fungerende tekster alle sammen synes at forsøge at påvise⁷ en slags omfattende sær *ensartethed* i forskellige menneskelige relationer,⁸ en navnløs, men uundgåelig "*pris*", som alle mennesker før eller siden må se i øjnene at de er nødt til at betale, hvis de for alvor ønsker "at være sammen med"⁹ et andet menneske i stedet for bare at bruge det (som når de f.eks. bruger nogen som tilhører eller som et middel til at nå sine egne egoistiske mål eller som et redskab til moralsk gymnastik, som de kan demonstrere deres egen fortræffelighed på (ligesom mennesker, der kun er gavmilde over for andre, fordi de ønsker at blive opfattet som gavmilde, og som derfor i det skjulte nyder det, når mennesker i deres omgivelser går falit eller kommer i vanskeligheder, eftersom det betyder, at de gavmildt kan komme stormende og optræde hjælpsomt – vi har alle sammen kendt den slags mennesker) eller som en narcissistisk kanaliseret projektion af dem selv osv.)¹⁰ en ejendommelig og navnløs, men åbenbart uundgåelig "*pris*", der somme tider faktisk er ensbetydende med døden eller i det mindste som regel ensbetydende med at give afkald på noget (enten en ting eller person eller en dyrebar længe næret "følelse"¹¹ eller en vis forestilling om én selv og ens egenskaber/værd/identitet), som når den mistes vil opleves på en ægte og intens måde som en slags død, og det at sige at der muligvis kunne være (føler du) en så overvældende og elementær *ensartethed* i så totalt forskellige situationer og iscenesættelser og hårdknuder – dvs. at disse tilsyneladende forskellige og i formel henseende (indrøm det bare) opstlyttede og pudseløjerlige "Popquizzer" alle sammen kunne reduceres til det samme spørgsmål (hvad det så end er for et spørgsmål) – det forekommer dig at være intenst, virkelig intenst, næsten værd at fare op gennem skorstenen for og råbe fra tagene om.¹²

Hvilket alt sammen munder ud i, at du – den uheldige fiktionsforfatter – er nødt til at gennemhulle den fjerde mur¹³ og træde hudløs frem på scenen (bortset fra håndens hat) og sige det hele til en per-

son som ikke kender dig og er hamrende ligeglad med dig både i den ene og den anden forstand, og som sandsynligvis bare har lyst til at komme hjem og slappe af efter en lang dag og falde til ro på en af de meget få trygge og uskadelige måder, der efterhånden er tilbage at falde til ro på.¹⁴ Og derefter må du spørge læseren ligeud, om hun også føler det, denne ejendommelige omfattende intense interpersonelle ensartethed. Du er med andre ord nødt til at spørge, om hun mener, at hele den flossede intermiste heuristiske semi-oktet 'fungerer' som en organisk sammenhængende belletristisk helhed eller ej. Og det lige på stedet, mens hun sidder og læser. Igen: tænk dig godt om. Du skal *ikke* anvende denne taktik, før du nøgternt har overvejet, hvad den koster. Hvad hun vil mene om dig. For hvis du bare uden videre gør det (dvs. spørger hende ligeud), så er hele denne 'afsøgning' ikke længere et uskadeligt formelt belletristisk kneb. Så er det virkelighed. Så er du irriterende på samme måde som en advokat er irriterende, når han ringer netop som man har sat sig ned for at slappe af med en god middag.¹⁵ Og du må også tænke på det konkrete spørgsmål, som du har tænkt dig at irritere hende med. "Fungerer det, kan du lide det?" osv. Tænk lige på, hvad hun vil mene om dig, hvis du stiller hende et sådant spørgsmål. Det kunne meget nemt få dig (dvs. forfatteren til iscenesættelsen) til at fremstå som den type, der ikke alene går til fest besat af tanken om, at andre skal kunne lide ham, men også går rundt mellem de andre gæster og *spørger* dem, om de kan lide ham eller ej. Hvad de mener om ham, hvilket indtryk han gør på dem, om deres opfattelse af ham måske stemmer overens med hans egen komplicerede og pulserende selvopfattelse osv. Man skal mao. henvende sig til intetanende mennesker, der kun har lyst til at gå til fest og slappe lidt af og måske træffe et par nye mennesker i totalt afslappede og fredelige omgivelser, og så træde ind i deres synsfelt og bryde alle mulige grundlæggende og uskrevne love for fester og det første møde mellem fremmede og utvetydigt spørge dem om netop det, som har gjort én indadvendt og selvoptaget.¹⁶ Brug et øjeblik på at forestille dig de ansigtsudtryk, du ville blive mødt med, hvis du stillede den slags spørgsmål under en fest.

Forestil dig et ansigtsudtryk helt og fuldt i 3D og livagtige farver, og forestil dig så de ansigtsudtryk der ville blive rettet mod dig. For det er jo den risiko, der her er tale om, den taktiske oprigtigheds eventuelle pris – og husk så på at du måske ikke får noget for pengene: det er ikke spor sikkert, hvis den ovennævnte kvartet af små indfældede og faldede *quart d'heures* ikke har formået at 'afsløre' læseren eller formidle en oplevelse af 'ensartethed' eller 'intensitet', at det at stå frem med hatten i hånden her nær ved afslutningen vil kunne udvirke en oplevelse af intens ensartethed, der så på en eller anden måde vil give resonans bagud i alle cyklens tekster og få læseren til at anskue dem i en anderledes belysning. Det kan meget vel være, at der ikke sker andet end at hun kommer til at opfatte dig som en selvoptaget indadvendt narrehat eller som enhver anden manipulerende selvpromoverende lortekunstner, der forsøger at redde en fiasko ved at kaste sig ud i en metadimensional gennemgang af fiaskoen som sådan.¹⁷ Selv i den mest positive udlægning vil det se desperat ud. Muligvis ynkværdigt. Det vil i hvert fald *ikke* få dig til at fremstå som hverken klog, sikker, hævet over al kritik eller udmærket ved nogen af de andre egenskaber, som læsere gerne vil tilskrive de litterære kunstnere, der har skrevet det som de læser når de sætter sig ned for at eskapere fra deres ubodelige ubefæstethed og hengive sig til en verden af forudbestemt mening. Det vil snarere få dig til at fremstå som en grundlæggende fortabt og forvirret og forskræmt og usikker person, der ikke engang tør stole på sine mest basale instinkter vedr. intensitet og ensartethed og formodningen om, at andre mennesker oplever virkeligheden på blot nogenlunde samme måde som han selv ... næsten som en læser, med andre ord, der sidder nede i muddergroften og bæver sammen med os andre, i stedet for en Forfatter, som vi forestiller os¹⁸ som en ren og tørskoet person, der udstråler myndighed og overblik og i usvigelig forvisning om sit forehavendes berettigelse koordinerer hele felttoget fra et glorieomkranset abstrakt olympisk hovedkvarter.

Beslut dig.

Noter

PQ7

1. (B)(*valgfrnit*) Forklar hvorvidt og hvordan modtagelsen af den yderligere oplysning, at damen selv var vokset op i et miljø af en ubeskrivelig fortvivlet fattigdom vil påvirke dit svar på (A).

PQ6(A)

1. (dvs. svigerfaderens)
2. Se kasserede PQ6 ovenfor.
3. (Den måde Y siger "Møde Op" og "Være Der" på får af en eller anden grund X til at opfatte disse klicheer som fremhævede med store bogstaver, nogenlunde som når han hører sin kones familie omtale de ulidelige årlige "Sammenkomster" i forsamlingshusets aula).
4. (iflg. en af X's svogre, en juniorpartner i Big Six, som ikke var mere begejstret for den gamle end X, og som havde været til stede ved sygelejet med sin serotonin-beholdede kone, da det skete).

PQ9

1. (Du havde helt fra begyndelsen forestillet dig teksterne som en oktet eller oktocyklus, og held og lykke med at forklare nogen hvorfor).
2. (Selv om det bliver lidt kompliceret, fordi en del af hensigten med de små Popquizzes er at nedbryde den tekstuelle fjerde mur og henvende sig til (eller "afsøge") læseren direkte, et ønske der på sæt og vis er beslægtet med det gamle "meta-projekt", der gik ud på at gennemhulle realismens kunstige fjerde mur, selv om man kan sige, at der i dette tilfælde mindre er tale om at gennemhulle en egentlig mur end om at gennemhulle det slør af upersonlighed eller selvudslettelse, som forfatteren omgiver sig med, dvs. med den nu forslidte standardiserede "meta-fiktion" er det i højere grad dramatikeren selv, der træder ind på scenen fra kulisserne for at minde dig om, at det der finder sted er kunstigt, og at skaberen er ham (dramatikeren), men at han i det mindste har så meget respekt for dig som læser/tilskuer, at han åbent og ærligt indrømmer, at han sidder i baggrunden og trækker i snorene, en "ærlighed" som du personligt altid har haft på fornemmelsen i virkeligheden er en yderst retorisk og fingeret ærlighed, hvis hensigt kun er at du skal kunne lide ham og bifalde ham (dvs. bifalde ham som meta-fiktionsforfatter)

og føle dig smigret over, at han åbenbart anser dig for at være voksen nok til at blive påmindet om, at du befinder dig midt i en kunstig situation (som om du ikke vidste det i forvejen og skulle mindes om det gang på gang, som om du var et nærsynet barn, der ikke kunne se, hvad det har lige for næsen af sig), hvilket jo mere og mere får ham til at ligne den type personer i den virkelige verden, som forsøger at manipulere dig til at kunne lide dem ved at gøre et stort nummer ud af hvor åbne og ærlige og unmanipulerende de er, en type der er endnu mere irriterende end den slags mennesker, der forsøger at manipulere dig ved bare at lyve lodret, eftersom denne sidstnævnte type i det mindste ikke konstant har behov for at rose sig selv for ikke at have gjort det, som selvforherligelsen i sig selv altid ender med at gøre, idet den netop ikke spørger dig om noget eller bevirker nogen anden form for udveksling og ikke engang forsøger at tale med dig, men i stedet kun bliver en yderst selvoptaget og manipulerende *optvæden*.*

Det var ikke særlig klart formuleret og bør måske helt kasseres. Det kan være, at det overhovedet ikke er muligt at tale åbent om ægte kontra uægte fortæller-ærlighed).

*[Kundera ville her bruge ordet "dans", og han er da også et glimrende eksempel på en belletristiker, hvis ærlighed inden for murene både er formelt uangribelig og helt og aldeles selvopfyldende: en klassisk postmoderne retoriker].

3. Bemærk – i den fuldstændige åbenhjertigheds ånd – at det altså ikke ligefrem er en slags olympisk ultraæstetisk standard, der har fået dig til at kassere 63 procent af den oprindelige oktet. De fem ubearbejdede tekster fungerede simpelt hen ikke. En af dem handlede f.eks. om en strålende begavet psykofarmakolog, der havde taget patent på et ufattelig stærkt virkende post-Prozac og post-Zoloftagtigt antidepressivum, der var så effektivt, at det fuldstændig udryddede selv de sidste rester af dysfori/anhedoni/agorafobi/tvangsneurose/eksistentiel fortvivlelse hos patienterne og erstattede deres affektive adfærdsforskyrrelser med en enorm følelse af personlig selvssikkerhed, *joie de vivre*, en ubegrænset evne til livgivende personlige relationer og en næsten mystisk forvisning om deres elementære synekdotiske forening med universet og al dets væsen foruden en overvældende og sprudlende taknemmelighed for alle de ovennævnte følelser; hvortil kommer, at det nye antidepressivum var fuldstændig blot-tet for bivirkninger eller kontraindikationer eller farlige vekselvirkninger med andre farmaceutiske produkter, og

at det bogstavelig talt fløj igennem godkendelsesproceduren; desuden var præparatet så nemt og billigt at udvinde og fremstille, at psykofarmakologen selv kunne gøre det i sit lille hjemmelaboratorium og sælge det til produktionsprisen via postordre til autoriserede psykiatere og derved undgå den rovgriske fortjeneste, som de store medicinalfirmaer beregner sig; og præparatet skabte ydermere en helt ny tilværelse for utallige cyklotyme amerikanere, der i mange tilfælde havde været psykiaternes mest endogene og hårdnakket ulykkelige patienter, som nu pludselig bogstavelig talt sprudlede af *joie de vivre*, produktiv energi og varm, ydmyg glæde over deres store held ved at opleve samme, og som havde fundet frem til psykofarmakologens privatadresse (dvs. kun nogle af patienterne havde fundet den, men det viste sig at være temmelig nemt, eftersom psykofarmakologen havde sendt det antidepressive præparat med posten, og det eneste de behøvede at gøre var at kaste et blik på afsenderadressen på de billige forede prøveposer, han brugte til forsendelserne), og de begyndte at møde op ved hans hjem, først én ad gangen, senere i mindre grupper og dernæst lidt efter lidt i større og større forsamlinger, der slog sig ned rundt om psykofarmakologens beskedne privathjem i den uskyldige hensigt at se den store mand megetsigende i øjnene, trykke ham i hånden og takke ham af deres åndeligt kickstartede hjertes grund; og flokkene af taknemmelige patienter uden for psykofarmakologens hjem vokser og vokser, og nogle af de mere beslutsomme taknemmelige patienter har medbragt telte og campingvogne med afløbsslanger, der må føres ud til kloakken i rendestenen, og psykofarmakologens dørklokke og telefon ringer konstant, og naboernes haver bliver trampet ned alle de steder, hvor der ikke er parkeret biler, og utallige kommunale sundhedscirkulærer bliver overtrådt; og psykofarmakologen, som stadig sidder inde i huset, er til sidst nødt til telefonisk at bestille specialsede og totalt uigennemsigtige rullegardiner til vinduerne ud til vejen og sørge for at holde dem nedrullet alle døgnets timer, for hver gang hoben udenfor får et glimt af selv den mindste del af ham, når han går omkring inde i huset, hæver der sig et øresønderrivende sprudlende brøl af taknemmelighed og påskønnelse fra de mange tusinde mennesker derude, som dernæst på en tilsyneladende næsten truende måde stormer frem i samlet flok mod verandaen og dørklokken på det lille hus, idet de for ganske nylig helbredte patienter

en masse overvældes af et ærlig ment ønske om bare at tage psykofarmakologen i hånden med begge deres hænder og fortælle ham, at han er en stor og strålende begavet og uegennyttig levende helgen, og at hvis der er noget de overhovedet kan gøre for bare på en eller anden måde at begynde at gøre en lille smule til gengæld for det, han har gjort for dem og deres familie og menneskeheden som helhed betragtet, ja, så skal han bare sige til, bare lade et ord falde; det ender naturligvis med, at psykofarmakologen bliver fange i sit eget hjem og må sidde med rullegardinerne rullet ned, telefonen taget af, dørklokken afmonteret og talrige udvidelige skumørepropper stoppet i ørerne hele tiden for at skåne dem for larmen fra menneskemængden udenfor, ude af stand til at bevæge sig uden for en dør og allerede fremme ved den sidste af de meget uappetitlige konservesdåser allerbagest i køkkenskabet og stadig tættere på at skære sine pulsårer over eller styrte op gennem skorstenen til taget med en megafon og råbe til den vanvittige sprudlende og taknemmelige hob af nyligt helbredte borgere, at de skal skrubbe ad helvede til og for helvede lade ham være i fred for Guds skyld, for han kan fandenme ikke *tage* det mere ... derpå, i tråd med Popquizzens struktur, følger en række temmelig forudsigelige spørgsmål om, hvorfor og hvorvidt psykofarmakologen måske har fortjent den skæbne, der er overgået ham, og om det er sandt, at enhver mærkbar forandring i forholdet mellem den samlede glæde/ulykke i verden altid bliver kompenseret af en tilsvarende radikal forskydning på den anden side af det relevante lighedstegn osv. ... men det bliver alt for langt og er på én gang for selvindlysende og for uklart (dvs. anden del af "Spørgsmålsdelen" i Quizen bruger fem linjer på at etablere en mulig analogi mellem verdens glæde/ulykke-ligning og den skelsættende ligning for dobbelt bogholderi i moderne regnskabsførelse, "A = L + E", som om det ragede mere end én person ud af tusind en skid), hvortil kommer at hele iscenesættelsen er alt for tegneserieagtig, så man får indtryk af, at den prøver på bare at være grotesk morsom i stedet for at være både grotesk morsom og grotesk alvorlig på samme tid, sådan at enhver ægte menneskelig intensitet i Quizzens scenarier og palperinger overskygges af noget, der tilsyneladende kun er den sædvanlige kyniske åh så skaldgrinende morsomme kommercielle komedie, der allerede har suget så meget selvoplevet intensitet ud af livet i det moderne samfund, en defekt der ironisk

nok er næsten den modsatte af den, der gør det nødvendigt at kassere en anden af de oprindelige otte små tekster, i dette tilfælde en PQ om en gruppe indvandrere som i begyndelsen af det 20. århundrede ankommer fra et fremmedartet land i Østeuropa og underkastes kontrollen på Ellis Island, men efter at have bestået TB-prøven er så uheldige at blive ekspederet videre til en ganske bestemt paskontrollør på Ellis Island, en psykotisk chauvinistisk og sadistisk person, som ændrer indvandrernes fremmedartede medfødte efternavne på opholdstilladelserne og finder lige netop de mest afskyelige, lattervækkende og nedværdigende ord på engelsk, der blot minder en smule om det oprindelige navn – Pavel Lortelæc, Milorad Kneppovic, Djerdap Snotklac, du har sikkert fattet ideen – som indvandrerne jo i betragtning af deres ukendskab til sproget i deres nye fædreland ikke er i stand til at protestere over eller blot opdage, men som efterhånden bliver en tung og ludende skygge over deres tilværelse i USA, en nederdrægtig kilde til latterliggørelse, skamfølelse og diskrimination og desuden grobund for en nagende østeuropæisk, vendetta-præget hadefuldhed, der holder sig gennem årene helt til plejehjemmet i Brooklyn, NY, hvor en hel del af de nomologisk hårdt ramte indvandrere ender med at tilbringe deres alderdom; og så en skønne dag toner et hærget, men sært bekendt ansigt frem i plejehjemmets forhal, idet ansigtets ejermand bliver registreret og indskrevet og med sin transportable iltflaske rullet ind i de gamle indvandreres midte i tv-stuen, hvor først den klartskuede gamle Ephrosin Minpicerlille og derpå lidt efter lidt også alle de andre pludselig i den nye fyr genkender den afkræftede, affældige skal af den ondsindede paskontrollør fra Ellis Island, der nu er lam og stum og emfysematisk og totalt hjælpeløs; og en gruppe på omkring en halv snes af de diskriminerede indvandrere, der har fundet sig i latterliggørelse, nedværdigelse og almen uvilje næsten hver eneste dag i de sidste halvtreds år, skal nu beslutte, om de vil udnytte denne nye ideelle mulighed for at få hævn, og derpå følger en længere debat om det betimelige i at klippe den lamme gamle fyrs iltslange over, og om det mon dog kan været et rent tilfælde, at en retfærdig og barmhjertig østeuropæisk Gud har ladet den sadistiske gamle forhenværende paskontrollør rulle ind i netop dette bestemte plejehjem, og på den anden side om de ved at hævne sig på ham for deres latterlige navne og således torturere/dræbe en handicappet olding forvandler

sig til legemliggørelsen af netop den hadefuldhed og afsky, som deres engelske navne er udtryk for, altså om de ved at hævne sig på ham for deres nedværdigende navne langt om længe ville have gjort sig fortjent til dem ... og denne udvikling er (efter din mening) faktisk ikke helt ved siden af, og både scenariet og debatten rummer elementer af den groteske/forløsende intensitet, som det var meningen at oktetten skulle være udtryk for; problemet er bare, at de åndelige/moralske/menneskelige spørgsmål, som denne teksts "Quiz- spørgsmål" ((A), (B) og så videre og fremdeles) skulle stille læseren allerede er udpenslet med enorm, men fortælleteknisk nødvendig omstændelighed i tekstens klimakssøgende tolv-vrede-indvandrede-mænd-agtige debat, som her reducerer det post-scenarielle "SP" til ikke stort andet end en Ja/Nej-afstemning; det viste sig i øvrigt også, at denne tekst ikke passede sammen med oktetten's andre, mere "bearbejdelige" tekster og derfor ikke dannede netop den ujevne-men-alligevel-intenst-forenede helhed, der kunne gøre cyklen til et ægte stykke belletristisk kunst og ikke bare en moderigtig, indforstået, pseudo-avantgardistisk stiløvelse; så hvor rigt afsnittet end er på betydningslag og intensitet i sin afsøgning af "tegn" og bestræbelsen på at få dem til at "passe" frem for blot at denotere eller konnotere, bider du dig i læben og klipper det ud af oktetten ... hvilket sandsynligvis kommer til at afsløre, at du faktisk *har* regler, om end måske ikke olympiske, men ligegodt regler og meninger, der uanset hvor stor en tidsrøvende fiasko oktetten er endt med at blive burde være en kilde til i det mindste en smule trøst.

4. (eller måske snarere "duo-plus-duale-forsøg-på-det-tredje", uanset hvad det latiniserede adjektiv herfor måtte være)

5. (eller lignende)

6. (Du har stadig i sinde at give cyklen titlen "Oktet". Uanset om det giver mening for andre eller ej. Du er ubøjelig på dette punkt. Om din ubøjelighed er udtryk for en slags integritet eller bare er helt ude i hampen er et problem, som du nægter at bruge arbejdstid på. Du står last og brast med titlen "Oktet", og der bliver ikke tale om andet end "Oktet").

7. (Det er muligvis ikke det rette ord – det er for pedantisk; måske foretrækker du ordet *formidle* eller *fremmane* eller endda *udpensle* (*palpere* har allerede været brugt for meget, og det er muligt, at den ejendommelige psy-

koændelige sondering, som du med en medicinsk analogi ønsker at det skal konnotere alligevel ikke er forståelig for nogen, hvad der sådan set er marginalt i orden, eftersom læseren for min skyld gerne kan springe enkelte ord over uden at ofre for mange tanker på dem, men der er ingen mening i at spænde buen for hårdt og stå alt for stejlt på *palpere* den ene gang efter den anden). Hvis *udpensle* ikke ender med at virke alt for prætentivt, vil jeg nok foretrække *udpensle*).

8. (Vær opmærksom på at dette ord er blevet næsten kvalmende almindeligt i moderne sprogbrug, og at *relationer* er blevet gjort sukkersødt af den samme slags mennesker, der siger *forælder* og bruger ordet *dele*, når de mener samtale, og at det for en læser sidst i 1990'erne vil ose af associationer til PC-kultur og New Age; men hvis du beslutter dig for at benytte en pseudometaQuiz-taktik og gå ind for den fuldstændige ærlighed, som det indebærer, for at redde den fiasko, du sandsynligvis får, hvis du alligevel bruger det, så brug endelig det afskyelige ord og lad skæbnen råde).

9. (*Ibid.* at bruge verbet *at være* på denne kulturelt forgiftede måde, som når man siger "Jeg vil være der for dig", er at bekende sig til det rene indholdsløse sukkersøde ævl, der ikke kommunikerer andet end en vis ureflekteret slaphed hos den talende. Lad os ikke være naive mht. hvad en 100 procent ærlig-hudløs-afsøgning-af-læseren-taktik kommer til at koste dig, hvis du vælger at forsøge den. Du kommer til at sluge kamelen og uden videre anvende udtryk som *være hos* og *relationer* og tilmed anvende dem *oprigtigt* – dvs. uden citationstegn, ironisk distance eller andre former for appelleren eller kryben for læseren – hvis du har tænkt dig at være fuldstændig ærlig i pseudometaQuizzen frem for bare ironisk at trække den arme læser rundt i manegen (og hun skal nok fortælle dig, hvad du gør; selv om hun måske ikke kan formulere det, er hun udmærket klar over, om du kun er ude på at redde dit eget belletristiske skind ved at manipulere hende – du kan godt tro på, hvad jeg siger).)

10. Det er op til dig, om du vil bruge et par linjer på at indbyde læseren til at overveje, om det er mærkeligt, at der bogstavelig talt findes en milliard flere måder at "bruge" nogen på end bare fuldstændig ærligt at "være" sammen med dem. Det afhænger udelukkende af, hvor lang og/eller kompliceret du har tænkt dig at PQ9 skal være. Selv ville jeg nok være tilbøjelig til at sige nej

(sandsynligvis mere af frygt for at virke potentielt hellig, overtydelig eller omstændelig end motiveret af uegennyttig interesse i at være kortfattet og fokuseret), men det er et problem der kræver fingerspidsfølelse.

11. *Ibid.* fodnoterne 8 og 9 om *følelse/følelser* – ingen har sagt, at det ville være smertefrit eller gratis. Der er tale om en absolut desperat sidste bjærgningsoperation. Det er ikke uden en vis risiko. At bruge ord som *relationer* og *følelse* kan gøre det værre endnu. Der er ingen garantier. Jeg kan ikke gøre andet end at være ærlig og henlede din opmærksomhed på de mere uhyggelige omkostninger og konsekvenser for dig og bede dig tænke dig grundigt om, før du beslutter dig. Jeg kan ærlig talt ikke se, hvad jeg ellers kan gøre.

12. Ja: du kommer til at lyde hellig og melodramatisk. Æd det.

13. (blandt meget andet, som du kommer til at gennemhulle)

14. Ja: det er kommet så vidt, at belletristisk fiktion nu anses for at være *tryk* og *uskadelig* (førstnævnte prædikat følger eller omfattes sandsynligvis af førstnævnte, hvis man tænker nærmere over det), men hvis jeg var dig, ville jeg undgå det kulturpolitiske aspekt.

15. (... Men faktisk *værre*, for i dette tilfælde minder det snarere om den situation, at du lige har betalt for en primaret hentemad på en dyr restaurant og har taget den med hjem og netop sat dig ned for at prøvesmage den, og i det samme ringer telefonen, og kokken eller restauratøren eller hvem det nu er du lige har købt måltidet af ringer og irriterer dig netop som du har sat dig ned for at smage på maden og vil gerne vide, om du kan lide den, og om den "fungerer" som middagsmåltid eller ej. Forestil dig, hvordan du ville have det med en restauratør, der behandlede dig på den måde).

16. (... og det er selvfølgelig sandsynligvis også det problem, som *de* er optaget af – nemlig sig selv og om de øvrige tilstedeværende kan lide dem – det er netop derfor, at det er en uskreven lov i festetikettens annaler, at man ikke stiller den slags spørgsmål ligeud og ikke opfører sig på en måde, som kaster interaktionen under en fest ud i en malstrøm af social angst, for hvis festkonversationen bare én gang nåede op på dette intense, hudløse, røbdine-inderste-tanker-niveau ville det brede sig nærmest metastatisk, og meget snart ville *alle* til festen ikke tale om andet end deres forhåbninger og angst for, hvad de andre

mente om dem, hvilket ville betyde, at alle særtræk ved vidt forskellige menneskers overfladepersonlighed ville blive udvisket, så alle tilstedeværende ved festen ville fremstå som mere eller mindre fuldstændig ensartede, og festen ville ende med en art entropisk homeostase af hudløst selvoptaget ensartethed og blive ufatteligt kedelig,* hvortil kommer den paradoksale kendsgerning, at de distinktive, farverige særtræk og overfladiske forskelle fra menneske til menneske, som andre mennesker bruger som grundlag for deres vurdering af, om de kan lide dem eller ej, ville være tilintetgjort, hvorfor spørgsmålet "Kan du lide mig" ikke længere ville muliggøre et meningsfuldt svar, og hele festen ville dermed være i fare for at kæntræ pga. en slags ejendommelig logisk eller metafysisk implosion, og ingen af de tilstedeværende festdeltagere ville nogen sinde derefter være i stand til at fungere meningsfuldt i verden udenfor.**

* [Det kan måske have interesse at notere sig, at dette ret nøje svarer til de fleste ateisters forestillinger om himmerige, hvilket atter forklarer ateismens forholdsmæssige popularitet.**]

** [Hvis jeg var dig, ville jeg nok lade det være underforstået].

17. Denne taktik betegnes undertiden ved belletristiske kongresser og lignende som "Carsonering" eller som "Carson-manøvren" til ære for den forhenværende studievært på *Tonight Show*, Johnny Carson, som tit og

ofte reddede en plat vittighed ved at anlægge et påtaget såret ansigtsudtryk, der så at sige var en metakommentar til vittighedens plathed og gjorde seerne opmærksomme på, at han udmærket var klar over, at den var plat, en strategi som år ud og år ind og årti efter årti meget ofte resulterede i en endnu mere buldrende og hjertelig latter fra publikum, end en god original vittighed kunne have gjort sig håb om at fremkalde ... og den omstændighed at Carson tog denne manøvre i anvendelse i laveste-fællesnævner-underholdningsprogrammer så tidligt som sidst i 1960'erne tyder på, at det ikke ligefrem er en specielt original idé. Du kan overveje at tage nogle af disse oplysninger med i "PQ9" for at vise læseren, at du i det mindste er bekendt med, at metakommentarer nu er forslidte og gammeldags og ikke i sig selv kan rette op på en tekst mere – og det kan så igen gøre dig mere troværdig, når du påstår, at det du forsøger at gøre faktisk er en hel del mere intenst og ægte. Det er helt din egen beslutning. Der er ingen, der holder dig i hånden.

18. (jeg gør i hvert fald ...)

© 2000 David Foster Wallace. All rights reserved.

På dansk ved Claus Bech

